

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLLOV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbiə ləyoğətə fikfamon iyan çəvon bərobərbə, yəndiku conibə həxon zine - ozodəti, ədoləti iyan sulhbeyəti əsosinə şərtbe bə nəzə seədə;

Bə insoni həxon beitonəti iyan nifrət kardeəti bəşəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçinin bə sıxankarde, etiqadbaste ozodəti malikbiə, tarsiku, ehtijociku ozodbiə dınyo ofəyemonəti çı bəşəriyyəti ən ali piyəybe bə nəzə seədə;

İnsoni bə zılni-istibdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə gıyom eşte məcbur nibe təmin kayro insoni həxon de gjanuni hukuməti dasti mıdafiə karde zəruribe bə nəzə seədə;

Xəlğon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seədə;

İbiə Milləton xəlqon İbiə Milləton Təşkilati (İMT) Nizomnomədə bə əsosinə insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyan gıyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiğ karde, həmçinin həniyən hevujə ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəğği nailbe iyan bo jimoni şəraitəti cökbeyo koməq karde bə qətm doə be bə nəzə seədə;

Uzvbə devləton de İMT həmkəəti şəraitədə bə insoni həxon iyan əsosinə ozodətiyon bəməl vardero koməqəti karde bəştə ehdə peqəteəti bə nəzə seədə;

İn həxon iyan ozodətiyon tam dərk kardeyo həmonə ehdəpeqəteəyon bə virə rosniye yolə əhəmiyyət kəsb kardeəti bə nəzə seədə;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təki, açayən bə virə rəse qorə bəpe həmmə milləton iyan dəvləton joğə cəhd biken ki, har kəs iyan cəmiyyəti har qılə orqan in Bəyonnomə iştə dastədə rəhbər qəte əsosdə maarifvonəti ya de tədrisə roy bə in həxon iyan ozodətiyon hurmətkarde iyan əvoni təmin kayro dastək be bızno, milli iyan beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbə xəlğon, həməən çəvon yuristiksiyə jiyobiə əraziyonədə jiyə xəlğon arədə həmməyəvo iyan effektiv zinə bibu.

Maddə 1

Həmmə insonon bəştə ləyoğəti iyan həxonro ozod iyan bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyan vicdon hese, əve ki, deyəndi mınasibətədə bənə bivə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs iştə irqi, pusti ranqi, cinsi, zıvoni, dini iyan co əğidə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqe iyan co vəziyyəti bəşikrə nibe in Bəyonnomədə elon kardə biə həmmə həxon iyan ozodətiyon malik bənine.

Çımiku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbiə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi mistəğiləti, gəyyuməti jiyobe, iştənidarənibə be ya suverenəti har curə şiklədə məhdud beku bəşikrə nibe, siyasiyə, huğugiyə iyan beynəlxalqə statusiku bə nav omə co-səçinətiyon barde əbini.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodəti iyan şəxsi dastnıjənəti həxiş hese.

Maddə 4

Hiç kəs bənə kolə (nokə) ya şıkrə vəziyyətədə oğəte əbini; ğuldorəti iyan ğulə hırıyemon həmməy formonda ğədəğən kardə bedə.

Maddə 5

Hiç kəs bə əzobi, ya ğəddorə, çəy ləyoğəti bə ji vardə ğeyri-insonə mınəsibəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bibu ıstə həxe subyektəti zıneyəti həxiş heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ğanuni vədə bərobərin iyan qanuni tərəfiku bərobər şıklədə ıstəni mıdafiə həxjon hestışone. Həmmə insonon ın Bəyonnomə dəcvoniyə har curə co-vıjnyətionku, bə jələvonə co-vıjnyətion har curə cəhdiku bərobər şıklədə mıdafiə həxjon hestışone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiya ya ğanuni bəy doə həxon dəcvoniyə vaxtədə səlohiyətinə milliyə məhkəmon tərəfiku ıstə həxon mıdafiə karde həxiş heste.

Maddə 9

Hiç kəs ıstənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzini.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çəy həx iyan vəzləfon təyin kardəyo iyan bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosi be mıəyyən kardəyo, bəçəy koy mıstəğılə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyan çı ədoləti həmməy tələbon çəş karde şəraitədə diyə kay həxiş heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittihombıə har qılə şəxs tovə çəy qıno bəçəy mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə oje məhkəmə ıstintağədə de ğanuniya ro sıbut be, beqino hisobbe həxiş heste.

2. Hiç qılə şəxs de milliyə ğanundoəti iyan de beynəlxalğə həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hesab nıbə hərəkət iyan behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzini. Həmçinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzini.

Maddə 12

Hiç qılə şəxs bə şəxsiyə, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənəqıniyəti, bəyəndi məktub nıvıšte nunəkiliyəti, bəştə şərafı iyan nufuzi ıstənbəsə ğəsdi məruz be əzini. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyan ğəsdi çı ğanuni tərəfiku mıdafiə bey həxiş heste.

Maddə 13

1. Har qılə şəxsi har qılə məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyan jimonə vıra səçiniye həxiş heste.

2. Har kəsi ıstən olkən daxil be şərti har qılə məmləkət tərək karde iyan bəştə olkə oqarde həxiş heste.

Maddə 14

1. Har qılə şəxsi təqibiku co məmləkətdə boştəno pənohqo nəvə, həmçinin çı pənohqoədə istifadə karde həxiş heste.
2. Çı həxədə həğigətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doədə, ya bə İMT-i məğsədon iyən prinsipən zidd hərəkətonku bə nav omə təğibon vaxti istifadə karde əbini.

Maddə 15

1. Har qələ şəxsi vətəndoşəti həxiş heste.
2. Hiç kəs iştənbəsə vətəndoşəti, iyən vətəndoşəti dəqişkarde həxeku məhrum karde əbini.

Maddə 16

1. Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyən jenon irqiyə, milliyə, diniyə əloməton qorə hiç qılə məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyən kəxivandbe həx histeşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi mıddətədə ya çay dəcvonə vaxtədə çı eyini həxonku istifadə kardədən.
2. Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyən tam rozi beədə dəbastə bedə.
3. Xeyzon çı cəmiyyəti təbiə iyən sərqrupə vahide, çay çı cəmiyyəti iyən devləti tərəfikü mıdafiəbey həxiş heste.

Maddə 17

1. Har qılə şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mılkiyət xıvandbey həxiş heste.
2. Hiç kəsi iştənbəsə çı mılkiyəto məhrum karde əbini.

Maddə 18

Har qılə şəxsi fikir, vicdon iyən din ozodəti həxiş heste. Bı həxe iştə dini iyən etiğati dəqiş karde ozodəti, bəştə dini iyən bovə kardəyon təhsil, divo kay, dini iyən ritualə ayinon icro kay vaxti colinə, ya de cəkəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılə şəxsi əğidə iyən əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxe be maneə bə əğidə malikbe iyən informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şıkrə nıbə de dilipiyə vasitəon nəvə, ya bə dast varde, pevilo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. Har qılə şəxsi bə dinc yığıncağon iyən assosasiyon ozodəti həxiş heste.
2. Hiç kəsi bə konsə qılə assosiasiya uzvəti məcbur karde əbini.

Maddə 21

1. Har qılə şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vijniyəbiə numayəndon vasitə iştirak kay həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi iştə olkədə devləti idaronədə xıdmət kardeyo bə bərobər imkonı həxiş heste.
3. Xəlği iradə çı iqtidarə hakimiyyəti əsas bənine; In iradə iştəni de nunəkilə sədodoymonə roy, umumiyyə iyən bərobərə vijoniyyə həxe, ya sədodoymonə ozodəti təmin bıke de co eynimənəynə forməyon dəvoniyə bıə mıtəmədi iyən soxtə nıkarde monə vijinon nişo doənine.

Maddə 22

Har qılə şəxsi çı cəmiyyəti uzv təki sosialə mıdafiəş bənine iyən de milliyə ya beynəlxəlğə həmkəti roon, har devləti soxtəmoni iyən pesurson dairədə çay ləyoğəti mıdafiə iyən şəxsiyyəti ozodə ovciyo iqtisadiyyə, sosialə iyən mədəniyyə sahəədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılə şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy vırə səçin karde, ədolətinə iyan çokə ko şərəiti bey, iyan bekoəti ku mıdafiə bey həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi hiç qılə co-vijnıyəti nıbiə bo i curə koy i curə zəhməthəx səy həxiş heste.
3. Har kobikə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə mıdafiə vasiton təmom biə, çəy ıstəni iyan xeyzoni loyiğinə quzoroni təminbikə ədalətinə iyan qənoətbəxşə maaş səy həxiş heste.
4. Har qılə şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyan ıstə sosialə marağon mıdafiə kardeyo bə həmkaron ittifağı uzvbey həxiş heste.

Maddə 24

Har qılə şəxsi istirohət, iyan asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəağılınıştə hudud, iyan maaş doə biə mıtəmədiyə məzuniyəti həxiş heste.

Maddə 25

1. Har qılə şəxsi ıstəni iyan xeyzoni səhhəti iyan rifahi təmin kardeyo lozimbiə hardemon, takanemon, tibbiyə xıdmət, iyan lozimi sosialə təminatən daxilbiə jimonə səviyyə iyan bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandeəti, pibeyəti, iyan çı şəxsi ıstəniku bə şıkrənibə səbəbonku jimonə vasitəon qin kardeədə bə təminatı həxiş heste.
2. Moəti iyan hırdənəti bə məxsusiyə ğeydi iyan koməq səy həxiş heste. Nikohi səkiştədə, ya nikohiku bəkəno movardəbiə hırdənən i curə sosialə mıdafiəku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılə şəxsi təhsil səy həxiş heste. Kami ibtidai iyan umumiyyə təhsil bepul bənine. İbtidaiyə təhsil icbari bənine. Har kəsi bo texnikiyə iyan pişə təhsili səyo imkanı bənine. Ali təhsilən de har kəsi ğabiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə miyəssər bənine.
2. Təhsil - bo insoni şəxsiyyəti tam inkişafıyo iyan bə insoni həxon iyan bə əsasinə ozodəti on hurməti zyod kardeyo səbəro kardə bənine. Təhsil xəlğon irqi iyan diniyə qrupon arədə, iyəndı dərəsemon, duruminəti iyan dustəti mehkəm kardeyo iyan İbiə Milləton sulhi oğəte sahədə fəaliyyət nişo doyo koməq kardəninin.
3. Valideynon boştə hırdəsininə əğılən təhsili novi səçin kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılə şəxsi cəmiyyəti mədəniyyə jimonədə ıstirok karde, hınəsənəti ku həzz səy, elmiyə tərəğğiyədə ıstirak karde iyan çəy foydəku istifadə karde həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi mıəllif bə elmiyə, ədəbiyə iyan hınəsənətə əsəron səkiştədə bə məydon beşə maddiyə iyan mənəviyə mənəfeyon noğə doyo həxiş heste.

Maddə 28

Har qılə şəxsi bın Bəyonnomədə əks biə həx iyan ozodəti on tam təminbiə sosialə iyan beynəlxəlğə rəçini həxiş heste.

Maddə 29

1. Har qılə şəxsi əncəx çəy ozod iyan tam inkişafış mımkunbiə cəmiyyəti vədə vəzifonı bəxiş heste.
2. ıstə həx iyan ozodəti on bə əməl vardeədə har qılə şəxs əncəx bə jələvonə məhdudiyəton məruz mande bəzine ki, əvon çı ğanuni tərəfikü çı co kəson həx iyan ozodəti on zinə iyan bəvon hurmət bə təminatıku, iyan demokratikə cəmiyyəti əxlaqiyyə, ictimaiyyə, asayışə iyan umumiyyə rifahə tələbon bə vırə rosne məğsədi təmin kardəyku bə nav bo.
3. In həx iyan ozodəti on bə əməl varde bə İMT məğsəd iyan prinsipon zidd nibənine.

Maddə 30

In Bəyonnomədə hiççi bə konsə qılə devləti, bə şəxson qrupi, iyən bə co-co şəxson Bəyonnomədə elanbiə həx iyən ozodətion məhv kardeyo səbərobə de har qılə fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılə joğə hərəkəti bə əməl varde həx doy təkinə təfsir karde əbini.
